

Nieuwe Haven 29

Het leven van
Simon van Gijn en
Cornelia Vriesendorp

Nieuwe Haven 29

WYKE SYBESMA
LIESBETH VAN NOORTWIJK

HUIS VAN GIJN
WBOOKS

Het leven van
Simon van Gijn en
Cornelia Vriesendorp

INHOUD

6	VOORWOORD
10	JONGE JAREN
26	MOEDERS KASBOEKEN
32	SIMON EN CORNELIA
46	WIE WAS CORNELIA VRIESENDORP?
52	HUIS EN TUIN
68	COMFORTABEL WONEN
74	OP REIS
88	UIT EN THUIS IN PARIJS
94	FAMILIE IN ZAKEN
110	BUITENVERBLIJF VILLA CLARA
116	ONMISBAAR PERSONEEL
132	DINEREN IN STIJL
138	DE VERZAMELAAR
156	GESCHIEDENIS IN BEELD
164	HET MUSEUM
180	EEN LEVEND HUIS
186	NOTEN
190	LITERATUUR
192	COLOFON

Jonge jaren

Heden verlost zeer voorspoedig van een welgeschapen zoon, C.J. Hooghwinkel, geliefde echtgenote van D. de Kater van Gijn.

DORDRECHTSCHÉ COURANT, 20 SEPTEMBER 1836¹

De 'welgeschapen zoon' uit het familiebericht in de krant was Simon van Gijn. Zijn naam wordt in dit bericht niet vermeld, maar zou door de jaren heen nog vaak in de Dordrechtsche Courant opduiken. Meer dan 80 jaar woonde Van Gijn in zijn geliefde Dordt, waarvan bijna 25 samen met Cornelia Vriesendorp. Maar zijn eerste levensjaren bracht hij door in Vlaardingen.

VROEGSTE KINDERTIJD

De ouders van Simon waren de Dordtse bankiersdochter Cornelia Johanna Hooghwinkel (1812-1869) en Dirk de Kater van Gijn (1804-1885), zoon van een Vlaardingse scheepsbouwer en reder. Hoe zij elkaar hebben ontmoet is niet bekend. Ze trouwden in de zomer van 1833 in Dordrecht en gingen wonen in Vlaardingen, waar Dirk zijn werk had op de familiescheepswerf. Er waren meer familiebanden met Dordrecht: broers van Dirk trouwden met twee zusjes Kuyl, dochters van een Dordtse houthandelaar.

De eerste weken zullen Simons ouders misschien met angst om het hart naar hun pasgeboren zoon hebben gekeken. Een jaar eerder verloren ze hun tweeling, Wouter en Maartje, binnen twee weken na de geboorte.² Simon, vernoemd naar zijn grootvader van vaderskant, zou zijn ouders ruimschoots overleven. Na hem kwamen er in het gezin geen kinderen meer, hij groeide op als enig kind.

< Gezicht vanaf de Westhaven-plaats te Vlaardingen met links het geboortehuis van Simon van Gijn, ca. 1890
Stadsarchief Vlaardingen

George Adam Schmidt,
Portretten van Dirk de Kater van Gijn en Cornelia Johanna Hooghwinkel, 1833

Simon en Cornelia

Woonkamer van de familie Vriesendorp aan de Wolwevershaven, ca. 1860
Regionaal Archief Dordrecht

'MY DEAR AND RESPECTED FRIEND'

'For dear Cornélie from her affectionate friend Mary, July 22nd 1858 Oulton High House Lowestoft', staat geschreven in een van de Engelstalige boeken in Van Gijns bibliotheek.⁴ Mogelijk is Cornelia na haar schooltijd in Dordrecht een tijdje naar een Engelse kostschool voor meisjes gegaan.⁵ Ook in het boek *Old Christmas* van Washington Irving staat een opdracht in het Engels: 'To Mrs. Van Gijn-Vriesendorp a friend of "Old England"'.⁶ De schenker was Anthonie Loffelt. Hij was niet alleen een goede vriend van Simon, maar ook van Cornelia. In een ander boek dat hij haar cadeau gaf, staat 'Christmas-gift to my dear and respected friend'.⁷ Had Cornelia een

voorliefde voor de Engelse taal en literatuur? Ze sprak de taal in elk geval beter dan haar echtgenoot, blijkt uit een reisnotitie die Simon maakte tijdens een vakantie in Engeland: 'Ik begrijp niet wat een spoorwegbeambte bedoelt met Parsel Office, doch wordt daarin d[oor] mijne vrouw voortgeholpen'.⁸

Cornelia volgde als meisje en jonge twintiger ook een tijdje de uit Engeland overgewaaide mode van Schots geruite japonnen, blijkt uit diverse portretfoto's.⁹ Als getrouwde vrouw kocht ze haar japonnen waarschijnlijk in Antwerpen, Brussel of Parijs. Tot haar dood was Cornelia geabonneerd op het oorspronkelijk Franse modeblad *Le Journal des dames et des demoiselles*.¹⁰

CORRETJES VERJAARDAG

De verjaardag van Cor viel vaak in de vakantie. In zijn reisverslagen noteerde Simon wat ze op die dag deden. In 1880 gaf hij een 'bouquet aan de jarige vrouw' en sloten ze de dag af met 'een gezellig Abendessen, dat ter eere van den feestdag eenigzints meer uitgebreid was dan gewoonlijk'. In 1885 meldt hij dat Cornelia in het hotel in Ems veel brieven en kaarten met verjaarswensen heeft ontvangen.

Drie jaar later, in Zwitserland, schrijft hij: 'Ten half 5 's morgens mijn jarige begroet en een allerprachtigste zonsopgang aanschouwd.'¹¹ Uit diezelfde reisverslagen

blijkt dat Cornelia vaak moe of verkouden was en dan in het hotel bleef. Waaraan ze uiteindelijk is gestorven is niet duidelijk, maar blijkbaar was het na een ziekbed. Van Gijn huurde 'ziekenverpleging' voor haar in.¹² Ze overleed op 30 maart, twee weken voor hun zilveren bruiloft.¹³

Le Journal des dames et des demoiselles, ca. 1870

Portret van Cornelia, 1860-1864

COMFORTABEL WONEN

H.J. Tollens, *Nieuwe Haven 29*, 1908

'ONS HUIS HIER LIGT ERG ZONNIG DOCH MET
BEHULP VAN GOEDE ZONNEBLINDEN KUNNEN WE
HET TOCH OP EEN DRAGELIJKE TEMPERATUUR
HOUDEN. MAAR ZOO KOEL ALS HET HUIS OP DE
NIEUWE HAVEN IS HET NIET.'

SIMON VAN GIJN AAN H.A. STEENGRACHT, 19 AUGUSTUS 1911¹

Midden in de hittegolf van 1911 verlangde Van Gijn in zijn vakantiehuis in Baarn misschien wel naar de Nieuwe Haven, waar het 's zomers minder warm werd. Klimaatbeheersing in huis was ook in die tijd al een aandachtspunt. Ook op andere vlakken waren er voorzieningen om het wonen zo comfortabel mogelijk te maken.

De rij bomen als zonwering, 1901
Regionaal Archief Dordrecht (collectie Dordracum Illustratum)

WARMTE EN KOU

Zonnwering aan de buitenkant van het huis houdt de warmte het beste tegen. Daarom had het huis aan de Nieuwe Haven zonnewindblinden op de begane grond en eerste verdieping. Andere, veel toegepaste maatregelen om de hitte te weren waren het wit pleisteren of laten begroeien van gevels en het planten van leilindes rond het huis. Binnen werden luiken en gordijnen gesloten. Zo was het interieur meteen beschermd tegen zonlicht dat meubelstoffen kon laten verbleken. In de winter werden de blinden vaak ook dicht gehouden. Gevoerde gordijnen en luiken hielden de kou buiten en de warmte binnen. Een portière, een dik gordijn voor de deur, hield de warmte zoveel mogelijk in de kamer. De Van Gijsen hadden een portière voor de opgaande trap naar zolder om te voorkomen dat de warmte naar boven verdween.

Bij de verbouwing in 1886 werd in een deel van het huis centrale verwarming aangelegd. De stookketel kwam in de kelder onder de nieuwe serre van de eetkamer. Door de warmte van de ketel werd de serre een 'wintertuin' met verwarmde vloer.

Om koude voeten te voorkomen waren in het hele huis vloerkleden, voetenbankjes en stoven te vinden. Voor in bed waren er kruiken, beddenpannen (om het bed vooraf te verwarmen) en slaapsokken en -mutsen. Gordijnen rond het bed zorgden ook voor een warmere slaapplek. De meeste voorzieningen

Gevoerde gordijnen en schuifluiken houden kou buiten

EEN SCHEEPVAARTFAMILIE

Simon van Gijn rolde het bankwezen in, maar gezien zijn achtergrond van vaderskant had het ook anders kunnen lopen. De Van Gijns zaten in de scheepvaart. Simons vader Dirk de Kater van Gijn was ruim twintig jaar werkzaam in het Vlaardingse familiebedrijf voordat hij zich in 1847 volledig richtte op de bank in Dordrecht. Hij en zijn broers Hugo en Pieter waren omstreeks 1828 mede-eigenaar geworden van de scheepswerf van hun vader, die vanaf dat moment Simon van Gijn & Zoon heette.¹⁴ Simons grootvader en naamgenoot (1773-1833) had het bedrijf van zijn schoonvader geërfd.¹⁵ Hij was getrouwd met Maartje de Kater (1775-1840), de dochter van zijn baas, scheepsbouwmeester Dirk Dammesz. de Kater (1722-1803). Op de werf werden schepen gebouwd en gerepareerd. Het bedrijf was niet al te groot, er kon 'slechts één schip worden opgezet'. Dammesz. de Kater had nog een tweede werf voor de helft in bezit en ook die erfde grootvader Simon.¹⁶

Behalve scheepsbouwers waren de Van Gijns reders, met een eigen vloot en schepen van anderen in de vaart. De rederij was verantwoordelijk voor de bemanning en uitrusting en beheerde de kosten en inkomsten. Het bedrijf richtte zich op de haring- en kabeljauwvisserij en op de koopvaardij. Van sommige schepen waren de Van Gijns gedeeltelijk eigenaar. In de zogenaamde

De VL 86 wordt
vanaf de werf door
de Oude Havenbrug
in Vlaardingse
gesleept, ca. 1900-
1920
Stadsarchief
Vlaardingse

Frans Jacobus van der Blij, *Vishoeker Cornelia Johanna, te water gelaten op 8 mei 1832 te Vlaardingen*, 1832

Voorzijde van een redersboekje of 'Naamlijst der haring-schepen', 1848

partenrederij deelden ze het eigendom en de exploitatie met andere eigenaars, met als belangrijkste doel het spreiden van risico's. Schepen waren immers kostbaar en vaak moeilijk te financieren door één ondernemer. De winsten en verliezen werden gedeeld. In de haringvisserij werd op een vergelijkbare manier samengewerkt. De gevangen vis werd op collectief gehuurde schepen aan wal gebracht, waardoor het visserschip op zee kon blijven. De koopvaardischepen voeren op het Iberisch Schiereiland, de Middellandse Zee, het Oostzeegebied, Noorwegen en Groot-Brittannië. Soms zeilden de schepen ook naar bestemmingen in Afrika, Azië en Noord- en Zuid-Amerika. De Vlaardingse koopvaardij was vooral gericht op import van benodigheden voor de scheepsbouw en visserij, zoals pek en teer.¹⁷ Uit Zuid-Europa kwamen producten die niet direct voor de Vlaardingse markt bestemd waren, zoals zuidvruchten, zout en marmer. Uit Noorwegen stokvis, traan en gezouten vis. Een eigen schip van de broers Van Gijn was de schoener 'De Trekvogel'. Dit koopvaardischip, gebouwd op hun Vlaardingse werf, voer op onder meer Groot-Brittannië, Zuid-Europa en Zuid-Amerika.¹⁸ In 1846 kwam het uit Malaga terug geladen met 'rozijnen, sardellen, wijn, citroenen, vijgen, china's-appelen en oranjeschillen'. Uit Chili bracht het een lading salpeter mee, uit Argentinië duizenden gedroogde en gezouten huiden en koe- en ossenhoorns.¹⁹ Een op-

COLOFON

UITGAVE

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
wbooks.com
i.s.m.

Huis Van Gijn
info@huisvangijn.nl
huisvangijn.nl

TEKST

Wyke Sybesma
Liesbeth van Noortwijk (redactie)

ONTWERP

Jantijn van den Heuvel

ISBN

978 94 625 8731 1

NUR

693

© 2025 WBOOKS Zwolle / Huis Van Gijn / de auteurs

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.
© c/o Pictoright Amsterdam 2025.

FOTOVERANTWOORDING

In dit boek afgebeelde objecten behoren tot de collectie van Huis Van Gijn tenzij anders vermeld in het bijschrift.
Fotografie: Jørgen Snoep, Richard Boonstra en Marco de Nood.

Adriaan van Dam p. 33 rechts
Mascha Joustra pp. 180, 181, 182, 183 boven
Tomas Mutsaers p. 177
Peter den Ouden pp. 2, 8-9, 24-25, 30-31, 44-45, 50-51, 62, 66-67, 69, 70 links, 71 onder links en rechts, 71-72, 86-87, 92-93, 108-109, 114-115, 118, 122, 132-133, 136-137, 153, 154-155, 170 rechts, 172 rechts, 173 rechts, 176, 178-179, 184-185
Christine Reehorst pp. 59, 135
Bram Vreugdenhil pp. 162-163, 183

INTERIEURDETAILS EN FOTOSPREADS

Omslag: behang met border, reconstructie Snijder & Co, 2021;
H.J. Tollens, Nieuwe Haven, 1908, Regionaal Archief Dordrecht
Schutbladen: Constantijn Muysken, plafondontwerp tuinkamer en salon, 1886, Regionaal Archief Dordrecht
p. 2 studeerkamer gezien vanuit bibliotheek
p. 4 plafond tuinkamer van Snijder & Co
pp. 8-9 tuinkamer
pp. 24-25 gang begane grond
pp. 30-31 eetkamer
pp. 44-45 groene slaapkamer
pp. 50-51 studeerkamer
pp. 66-67 tuin
pp. 71-72 salon
pp. 86-87 bibliotheek
pp. 92-93 groene slaapkamer
pp. 108-109 zaal
pp. 114-115 kelder
pp. 130-131 waszolder
pp. 136-137 keuken
pp. 154-155 gang eerste verdieping
pp. 162-163 bibliotheek
pp. 178-179 dienkeuken
pp. 184-185 badkamer

'24 UUR IN HUIS VAN GIJN'

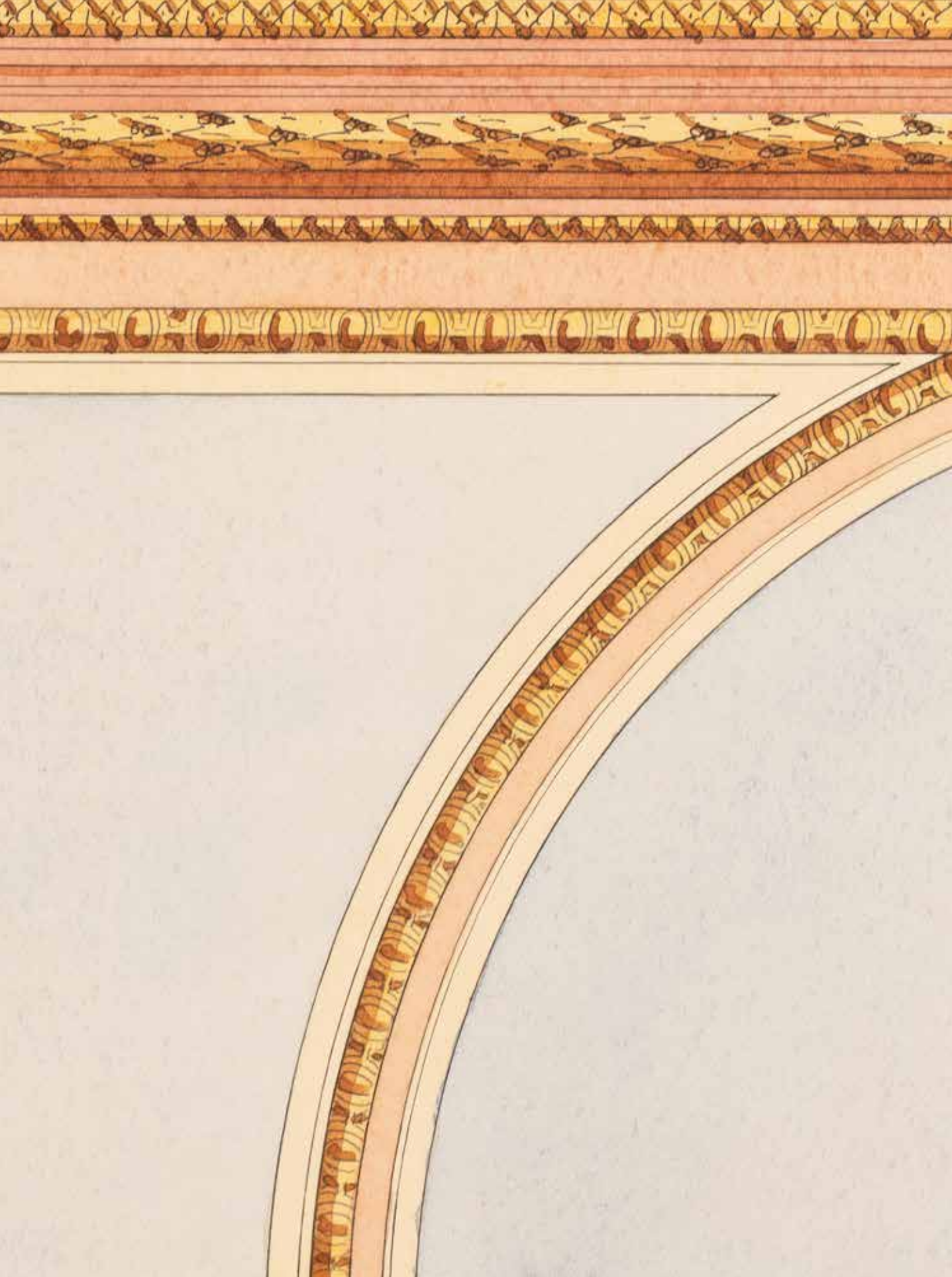
pp. 180-183 medewerkers:
Lidwien Speleers (dienstbode), Iris Knapen (Cornelia Vriesendorp), Chris de Bruyn (Simon van Gijn), Caris Bakker (keukenmeid), Emmeline Nijsingh (dienstbode)

DANK

Angenetha Balm-Kok, David van Bodegom, Jan Willem Boezeman, Han Bruns, Chris de Bruyn, Martijn le Coultre, Jacques Dane, Familie-Vereeniging Vriesendorp, Familie Vereniging Fijn van Draat, Mirjam Hanssen, Joost Jonker, Pieter Jorissen en Mariëtte Jorissen-de Raadt, Patrick Markusse, Jaap-Jan Mobron, Simone Nieuwenbroek, Peter Schoon, Jordi Straatman, Erika Verloop, Annette de Vries, Jean van Wageningen en Karin van Goor

het cultuurfonds

en alle schenkers, bruikleengevers, vrijwilligers en medewerkers die sinds de renovatie en heropening in 2001 hebben bijgedragen aan de collectie, het behoud en beheer en het dagelijks functioneren van Huis Van Gijn als 'levend huis'.

Nieuwe Haven 29, een statig pand in de binnenstad van Dordrecht. Simon van Gijn en Cornelia Vriesendorp, beiden afkomstig uit welgestelde ondernemersfamilies, woonden er vanaf 1864 met hun personeel. Ze ontvingen er gasten, verbouwden het huis naar de mode van hun tijd en richtten het in met kunst en historische voorwerpen. Na Simons dood in 1922 bleek hij het pand inclusief inboedel en verzamelingen te hebben nagelaten aan de Vereniging Oud-Dordrecht. Het werd een museum over de geschiedenis van de stad. In 1925 gingen de deuren open voor het publiek.

Na een ingrijpende restauratie in 1999-2001 werd het museum weer het huis van Simon en Cornelia. Sindsdien is veel onderzoek gedaan naar het leven van de bewoners. De transformatie van het huis is intussen afgerond. 'Van kelder tot kap' ademt Huis Van Gijn het leven rond 1900. Dit rijk geïllustreerde boek brengt het huis en zijn bewoners tot leven met documenten als brieven, notities, huishoudboekjes en menukaarten. Een verrassend persoonlijke kennismaking.

Wyke Sybesma is museoloog en kunsthistoricus, sinds 2006 verbonden aan Huis Van Gijn en vanaf 2014 conservator wooncultuur.

Liesbeth van Noortwijk is kunsthistoricus en was van 1999 tot 2024 verbonden aan Huis Van Gijn en het Dordrechts Museum.

HUIS
VAN
GIJN

WWW.WBOOKS.COM